

Bios2 – Thema bibliotheekinfrastructuur

Veel gemeenten hebben onlangs een nieuwe bibliotheek geopend of kozen voor een grondige renovatie van hun bestaande infrastructuur. In een goeie zes jaar tijd hebben grote steden zoals Antwerpen, Brugge, Dendermonde, Genk en Leuven een nieuwe of grondig gerenoveerde bibliotheek geopend. Andere steden, zoals Gent, Mechelen en Roeselare, hebben dan weer grootschalige projecten in het vooruitzicht. Maar ook kleinere gemeenten, zoals Dilsen-Stokkem, Halen en Kortesseem, hebben recent een nieuw bibliotheekgebouw in gebruik genomen.

Een goede aanleiding om het thema “bibliotheekinfrastructuur” eens naderbij te bekijken. Aan de hand van de Bios-gegevens onderzochten we de evoluties in de oppervlakte, het aantal en het type bedieningspunten en de uitgaven met betrekking tot infrastructuur van 2006 tot en met 2009. We besluiten met een aantal tips en een paar interessante websites.

1. bibliotheken oppervlakte

Goed om weten

Totale oppervlakte hoofdbibliotheken: 316 033 m²

Totale oppervlakte bedieningspunten: 87 205 m²

Totale oppervlakte: 403 238 m²

Eind 2009 was er dus meer dan 40 hectare bibliotheekoppervlakte (Vlaamse en Brusselse Gewest). Een gemiddelde bibliotheek in het Vlaamse Gewest heeft een oppervlakte van 1341,77 m², terwijl de mediaan op 924 m² ligt. In het Brusselse Gewest is dat gemiddeld 877,12 m², met een mediaan van 612 m².

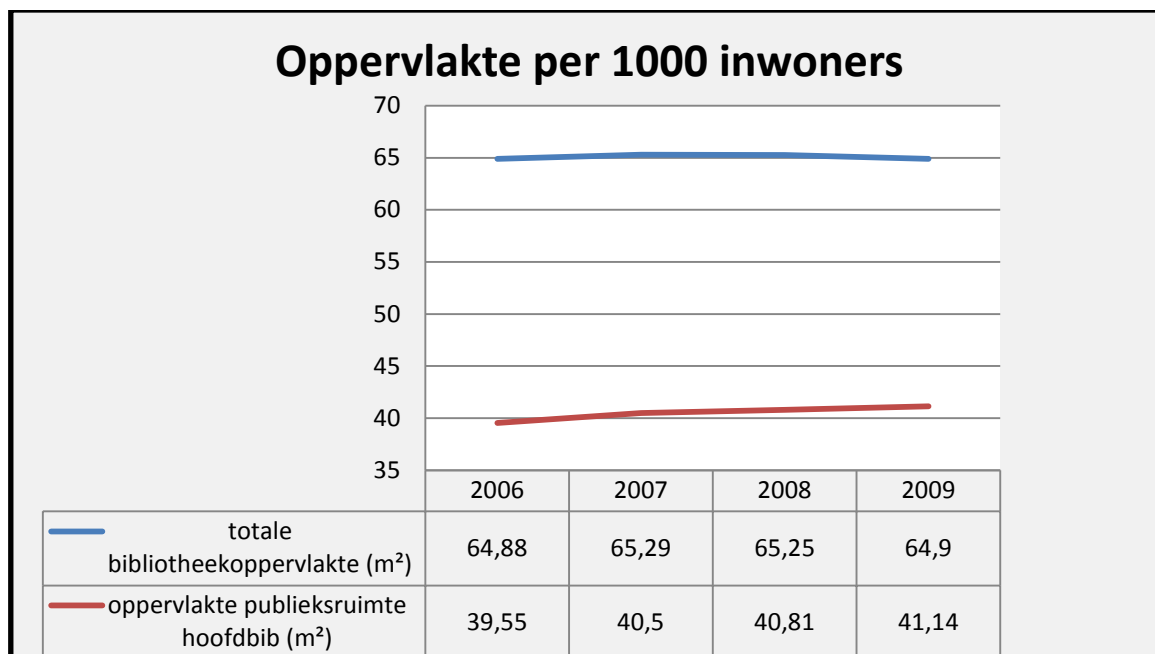
De hoofdbibliotheken kennen we in detail. Het grootste deel van de bibliotheekoppervlakte is publieksruimte, maar ook de personeelsruimte neemt een belangrijk aandeel in. Het overige deel van de infrastructuur zijn gemeenschappelijke ruimtes die gedeeld worden met andere instellingen of diensten.

Goed om weten

Totale oppervlakte publieksruimte hoofdbibliotheken: 220 688 m²

Totale oppervlakte personeelsruimte hoofdbibliotheken: 60 539 m²

Grafiek 1.1. Oppervlakte per 1000 inwoners

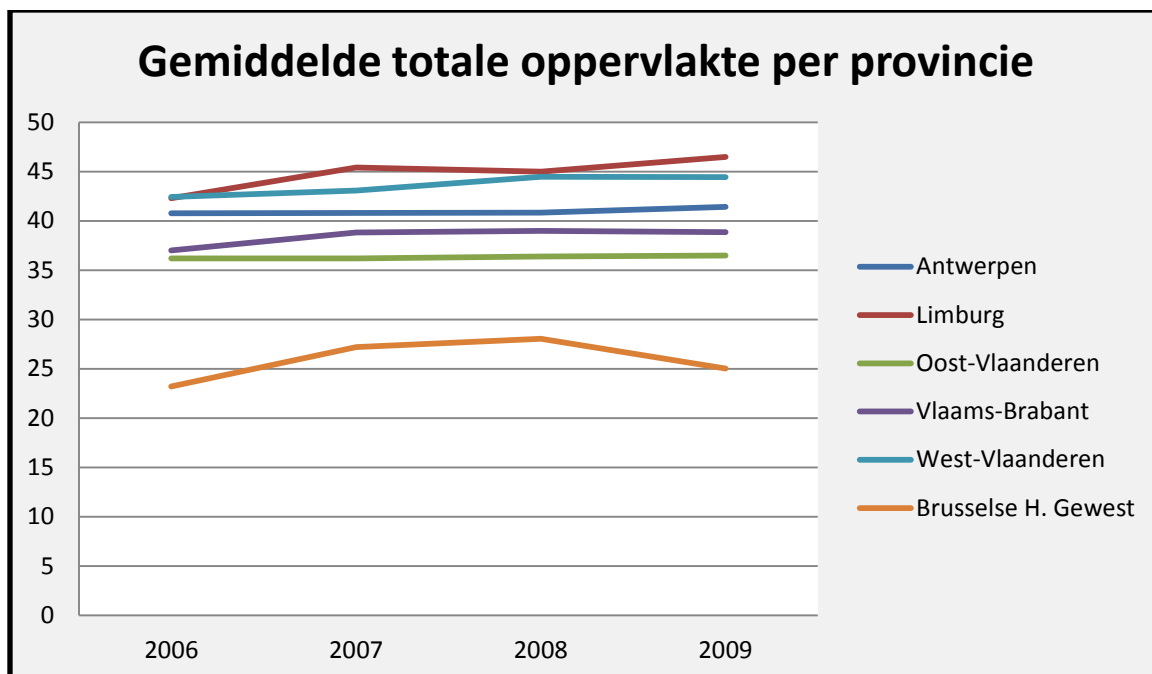

We vergelijken de totale bibliotheekoppervlakte, dus met de bedieningspunten en de personeelsruimte inbegrepen en zetten dit af ten opzichte van de inwoners van de betreffende gemeenten (blauwe lijn). De totale bibliotheekoppervlakte per 1000 inwoners is eerder een stabiel gegeven: van 64,88 m² in 2006 tot 64,90 m² in 2009, ondanks de felle vermindering van het aantal bedieningspunten in Vlaanderen en Brussel (zie verder).

Als we de publieksruimte van alle hoofdbibliotheken vergelijken en dit afzetten ten opzichte van de inwoners van de betreffende gemeenten (rode lijn) zie je een stijgende lijn. De gemiddelde oppervlakte van de publieksruimte van de hoofdbibliotheek per 1000 inwoners evolueerde van 39,55 m² in 2006 naar 41,14m² in 2009. Dat deze evolutie zich jaar na jaar doorzet en het aantal bedieningspunten afneemt, maakt ze des te opvallender.

Het is dus voornamelijk aan de grotere oppervlakte van de hoofdbibliotheken te wijten dat de totale bibliotheekoppervlakte in Vlaanderen vrij constant blijft.

Grafiek 1.2. Per Provincie

We zien ook verschillen per provincie. Gemiddeld gezien is de bibliotheekoppervlakte het grootst in de provincies Limburg en West-Vlaanderen, het kleinst in Oost-Vlaanderen en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

Globaal gesproken is er in elke provincie een stijging tussen de jaren 2006 en 2009 merkbaar, maar die is het grootst in de provincie Limburg. In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest daalt de gemiddelde oppervlakte sterk in 2009, maar dat is volledig te wijten aan de tijdelijke verhuus van de Hoofdstedelijke Openbare Bibliotheek omwille van de renovatie van het Muntpunt.

Bekijk hier de evolutie bij alle bibliotheken van uw provincie (link naar Bios-rapportering):

[Antwerpen](#) (rapport nr. 1075)

[Limburg](#) (rapport nr. 1077)

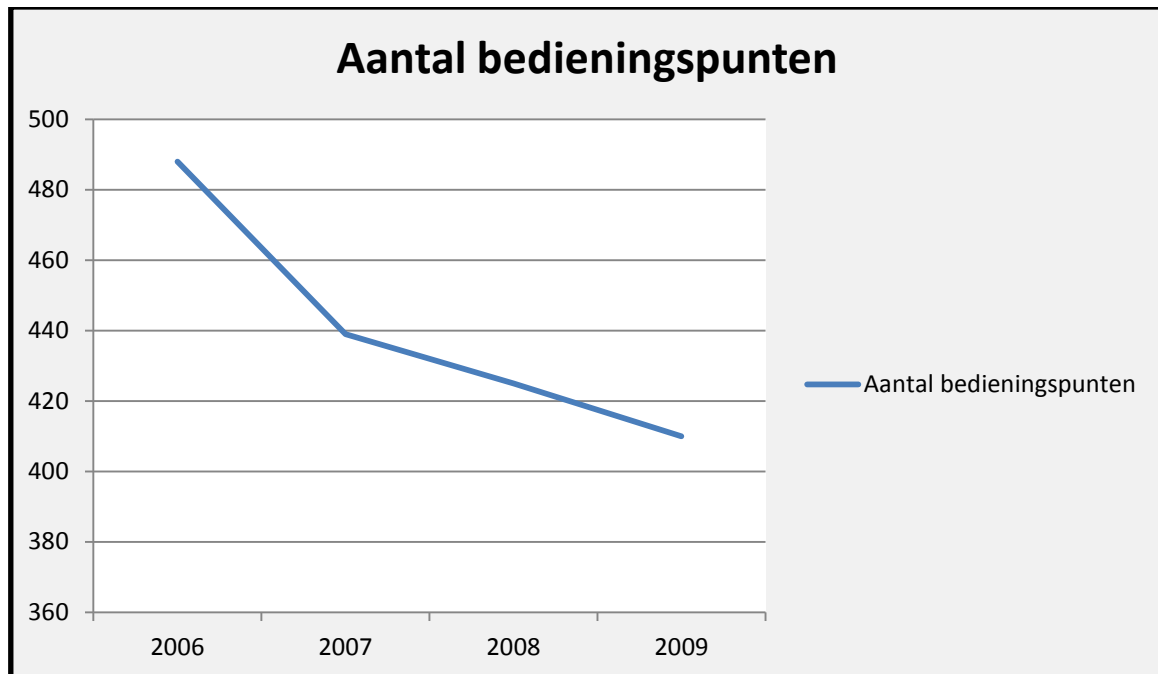
[Oost-Vlaanderen](#) (rapport nr. 1074)

[Vlaams-Brabant](#) (rapport nr. 1076)

[West-Vlaanderen](#) (rapport nr. 1072)

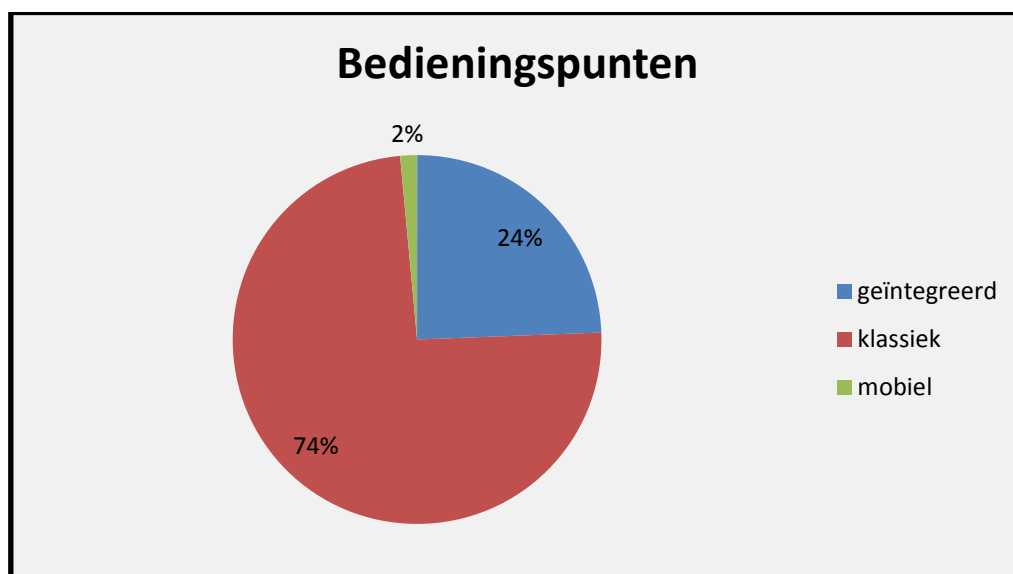
[Brusselse Hoofdstedelijke Gewest](#) (rapport nr. 1078)

2. Aantal bedieningspunten

Het aantal bedieningspunten nam jaar na jaar af. In 2006 waren er naast de hoofdbibliotheken nog 488 bedieningspunten, in 2007 en 2008 zakte dit aantal verder weg naar respectievelijk 439 en 425 om tenslotte in 2009 te af te klokken op 410 bedieningspunten.

3. Type bedieningspunten

Het type bedieningspunten is een vrij stabiel gegeven. We vergelijken dit dus niet over de verschillende jaren heen, maar bekijken enkel de cijfers van 2009. Bijna drie kwart van alle bedieningspunten zijn de zogenaamd 'klassieke' bedieningspunten, de alleenstaande bibliotheekgebouwen. Bijna een kwart van de bedieningspunten zijn geïntegreerd in een gebouw waar ook andere (gemeentelijke) diensten hun onderdak hebben. Vlaanderen telt ook 6 mobiele bedieningspunten.

4. uitgaven voor infrastructuur

Goed om weten

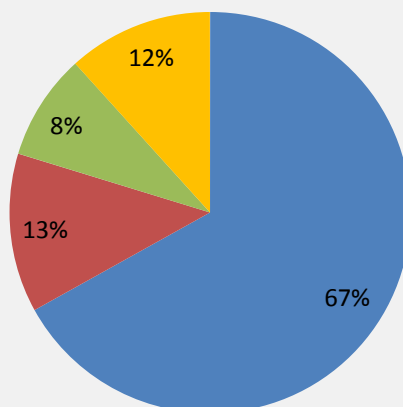
Uitgaven infrastructuur werking: € 8.577.560,73

Uitgaven infrastructuur uitrusting: € 3.143.449,33

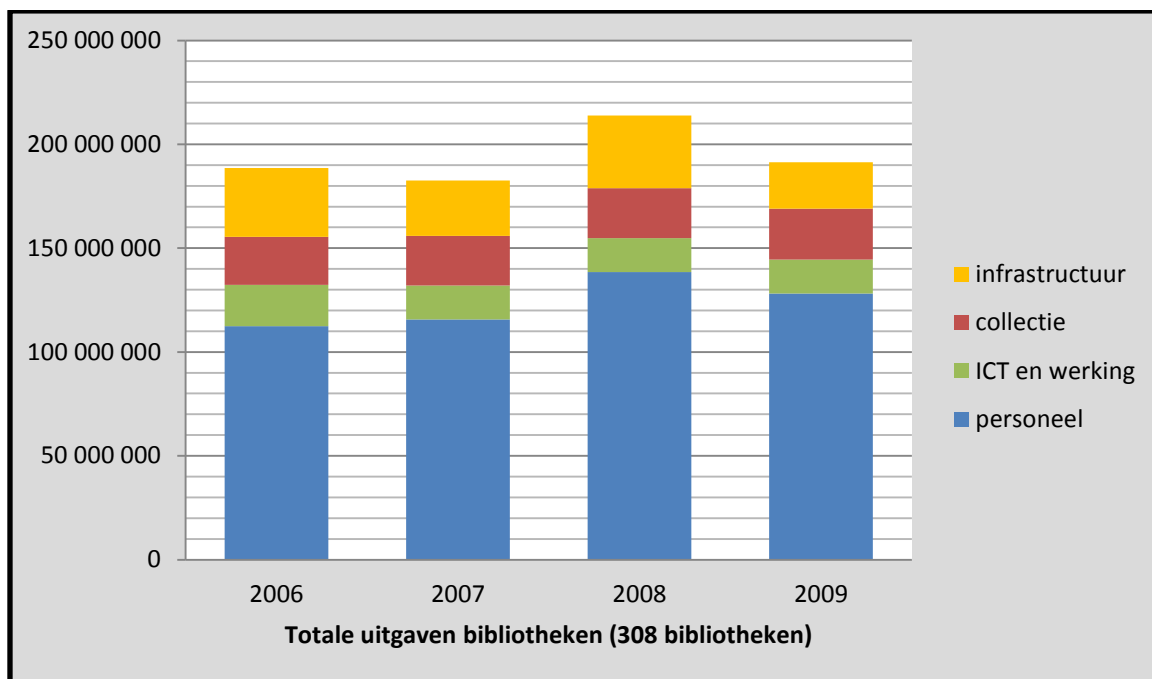
Uitgaven infrastructuur gebouwen: € 10.694.931,94

Uitgaven bibliotheken 2009

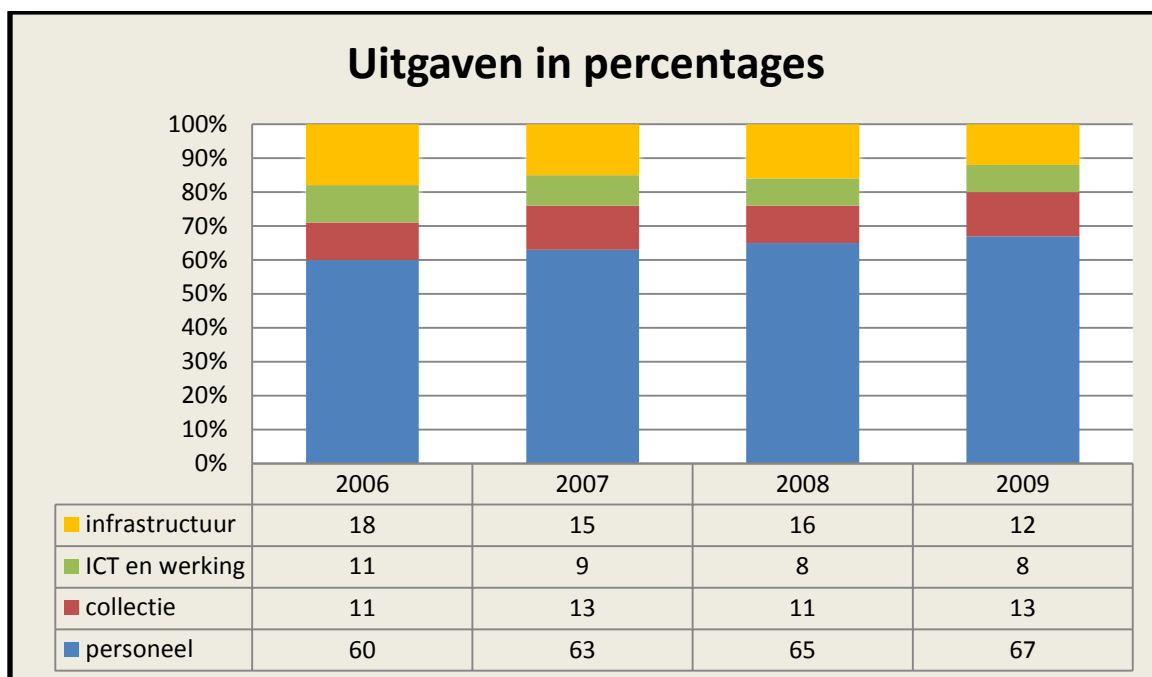
■ personeel ■ collectie ■ ICT en werking ■ infrastructuur

Onder de infrastructuurkosten vallen de werkingsuitgaven voor het gebouw, zoals het verbruik van water, elektriciteit en verwarming, de uitgaven voor aankoop of huur van roerende goederen (bureaumateriaal, bibliotheekkasten en -rekken, fotokopieerapparaten,...) en uitgaven die betrekking hebben op het gebouw zelf (nieuwbouw of renovatie). Dit kan gaan om volledige nieuwbouwprojecten, maar ook om schilderwerken of het leggen van een nieuwe vloerbekleding. Als we alle uitgaven voor de bibliotheken bekijken zien we dat de infrastructuurkosten zowat 12% van het uitgavenpakket uitmaken.

In 2009 werd er aan infrastructuur een totaalbedrag besteed van 22.415.942 euro. Een bibliotheek gaf in 2009 dus gemiddeld 72.779,03 euro uit aan infrastructuur. Een bedrag dat opmerkelijk hoger lag in de jaren 2006, 2007 en 2008 (in 2006 lag dit bedrag op 108.584,06 euro, in 2007 op 87.482,13 euro, in 2008 op 113.684,88 euro). Hierdoor is het aandeel van de infrastructuuruitgaven in 2009 procentueel gezakt ten opzichte van andere uitgaveposten, zoals onderstaande grafiek bewijst.

Op zoek naar informatie?

- Gemeenten met bouw- of verbouwplannen van een bibliotheek, een cultuur- of gemeenschapscentrum kunnen advies en begeleiding vragen bij het **steunpunt LOCUS**

Locus
Priemstraat 51
1000 Brussel
tel: 02 213.10.40 - fax: 02 213.10.39
e-mail: philippe.liesenborghs@locusnet.be
website: www.locusnet.be

- Gemeenten met bouw- of verbouwplannen van een bibliotheek, een cultuur- of gemeenschapscentrum kunnen advies en begeleiding vragen bij de diensten van de **Vlaams Bouwmeester**. Voor de bouwprojecten kunnen geen subsidies meer worden aangevraagd bij de Vlaamse overheid.

Team Vlaams Bouwmeester
Boudewijngebouw
Boudewijnlaan 30
1000 Brussel
tel: 02 553.74.00 - fax: 02 553.75.00
email : bouwmeester@vlaanderen.be
website: www.vlaamsbouwmeester.be

- Ook **DesignVlaanderen** kan de gemeente bijstaan bij de inrichting van een bibliotheek.

Design Vlaanderen
Koloniënstraat 56 - 7e verdieping
1000 Brussel
tel: 02 227.60.60 - fax: 02 227.60.69
e-mail: info@designvlaanderen.be
website: <http://www.designvlaanderen.be/nl>

Links

Hieronder vindt u een aantal verwijzingen naar websites met good practices en informatie m.b.t de bouw en inrichting van openbare bibliotheken;

- <http://www.librarybuildings.info/>

NAPLE (National Authorities on Public Libraries in Europe) biedt op deze website een Europese database aan met de vernieuwende bibliotheekgebouwen in Europa.

- [IFLA Section on Library Buildings & Equipment](#)

Op deze IFLA-sectie vindt je allerlei publicaties m.b.t. de inrichting en bouw van alle types bibliotheken wereldwijd.

- [Libris Design planning documentation](#)

Deze website verzamelt nuttige documenten en handleidingen voor de inrichting van bibliotheekgebouwen.

- [World Buildings Directory Online database](#)

World Buildings Directory is een online-database met informatie over bouw en inrichting van uiteenlopende types gebouwen, waaronder openbare bibliotheken.

- <http://www.librarybuildings.ie/index.aspx>

Librarybuildings.ie biedt informatie over lokale bibliotheekgebouwen in Ierland. De website legt de focus op nieuwbouw en bibliotheken gehuisvest in beschermde gebouwen.

- <http://www.designinglibraries.org.uk/>

Designing Libraries is een informatiebron en forum voor geïnteresseerden in bibliotheekplanning en design.

- [Architecture & libraries: a database of Spanish Public Library Buildings](#)

Via de website 'Architecture and Libraries' kan je een virtuele tour maken door de Spaanse openbare bibliotheken.

Meer info bij dit document?

Agentschap Sociaal-Cultureel Werk – Afdeling VOLC

Arenbergstraat 9, 1000 Brussel

Wouter Van den Driessche – 02 553 41 18 – wouter.vandendriessche@cjsm.vlaanderen.be

Maarten Vandekerckhove – 02 553 42 29 – maarten.vandekerckhove@cjsm.vlaanderen.be

Of bekijk onze website: www.bibliotheekstatistieken.be